

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของพยาบาลวิชาชีพ และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้างานตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพกับการปฏิบัติกิจกรรมการประกันคุณภาพการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน จังหวัดชัยภูมิ ประชากรที่ศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ประกาศนียบัตรเทียบเท่าปริญญาตรี หรือสูงกว่าปริญญาตรีและขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลชั้นหนึ่งที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานที่รับผิดชอบงาน 8 งาน ซึ่งปฏิบัติงานตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป (ยกเว้นตำแหน่งหัวหน้างานและผู้ทีลาศึกษาต่อ) ดังนี้

- งานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน
- งานผู้ป่วยนอก
- งานผู้ป่วยในทุกหอผู้ป่วย
- งานผ่าตัดและงานวิสัญญี
- งานฝากครรภ์
- งานห้องคลอด
- งานบริการปรึกษาด้านสุขภาพอนามัย
- งานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล

และปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชนขนาด 30 – 90 เตียง จำนวน 14 แห่งในจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 502 คน กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีคุณสมบัติดังกล่าว จำนวน 145 คน ทำการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและดัดแปลงจากเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย 3 ส่วน คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของพยาบาลวิชาชีพ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้างานตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ และการปฏิบัติกิจกรรมการประกันคุณภาพการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ ได้รับการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข และตรวจสอบความเที่ยงของแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้างานตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ และการปฏิบัติกิจกรรมการประกันคุณภาพการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ โดยนำไปทดลองใช้กับพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลกาบเชิง และโรงพยาบาลชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์

จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้างานตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ และการปฏิบัติกิจกรรมการประกันคุณภาพการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพเท่ากับ 0.98 และ 0.96 ตามลำดับ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ในระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม – 30 ตุลาคม 2553 รวมเวลา 4 สัปดาห์ ได้แบบสอบถามกลับคืนมาทั้งสิ้น 145 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษา การได้รับการอบรมเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมการประกันคุณภาพการพยาบาลกับการปฏิบัติกิจกรรมการประกันคุณภาพการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ โดยการทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square test) ในกรณีที่ค่าความที่คาดหวัง (Expected Value) ที่น้อยกว่า 5 มีเกินร้อยละ 20 ใช้ค่า Fisher's Exact Test ในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในการทำงานและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้างานตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ กับการปฏิบัติกิจกรรมการประกันคุณภาพการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ ใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment correlation coefficient) และศึกษาตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์การปฏิบัติกิจกรรมการประกันคุณภาพการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) โดยมีปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน การได้รับการอบรมเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมการประกันคุณภาพการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้างานตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ เป็นตัวแปรพยากรณ์

1. สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างพยาบาลวิชาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 49.7 โดยมีอายุเฉลี่ย 36.5 ปี เป็นเพศหญิงจำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 93.1 มีสถานภาพสมรสกลุ่มมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 57.9 การศึกษาส่วนใหญ่จบระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 97.9 ปฏิบัติงานที่งานผู้ป่วยในมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 31.7 มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพ ระหว่าง 1 - 5 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30.3 โดยมีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพเฉลี่ย 9.99 ปี ส่วนใหญ่เคยได้รับการอบรม

เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการพยาบาลทั้งในและนอกหน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 55.9 และเคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมการประกันคุณภาพการพยาบาล คิดเป็นร้อยละ 51.7

1.2 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้างานตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับสูงมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงเรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำที่มีบาร์มี ด้านการกระตุ้นทางปัญญาด้านโน้มน้าวความร่วมมือทำฝันให้เป็นจริง ด้านการคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคล และด้านการเสริมสร้างแรงบันดาลใจ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95, 3.92, 3.89, 3.83 และ 3.70 ตามลำดับ

1.3 การปฏิบัติกิจกรรมการประกันคุณภาพการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 โดยการกำหนดมาตรฐาน การวัดและประเมินคุณภาพ และการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่องมีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62, 3.61, และ 3.57 ตามลำดับ ส่วนการปฏิบัติตามมาตรฐานมีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84

1.4 ปัจจัยส่วนบุคคลของพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งได้แก่ ระดับการศึกษา การได้รับการอบรมเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการพยาบาลและประสบการณ์ในการทำงาน พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติกิจกรรมการประกันคุณภาพการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชนจังหวัดชัยภูมิ

1.5 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้างานตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ พบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง กับการปฏิบัติกิจกรรมการประกันคุณภาพการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์(r) = 0.456 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง กับการปฏิบัติกิจกรรมการประกันคุณภาพการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งได้แก่ ด้านการเสริมสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ด้านโน้มน้าวความร่วมมือทำฝันให้เป็นจริง ด้านการคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคล และด้านภาวะผู้นำที่มีบาร์มี โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์(r) = 0.479, 0.4270, 0.413, 0.411 และ 0.357 ตามลำดับ

1.6 ตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์การปฏิบัติกิจกรรมการประกันคุณภาพการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน จังหวัดชัยภูมิได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้างานตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ และประสบการณ์การทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์การปฏิบัติกิจกรรม

การประกันคุณภาพการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชนจังหวัดชัยภูมิ ได้ร้อยละ 24.3 ($R^2 = .243$)

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่า หัวหน้างานมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับสูง โดยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้างานตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ พบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง กับการปฏิบัติกิจกรรมการประกันคุณภาพการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ และปัจจัยที่ร่วมกันพยากรณ์การปฏิบัติกิจกรรมการประกันคุณภาพการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชนจังหวัดชัยภูมิ คือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้างาน และประสบการณ์การทำงานของพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งสามารถร่วมกันพยากรณ์ ได้ร้อยละ 24.3 และยังพบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติกิจกรรมการประกันคุณภาพการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชนจังหวัดชัยภูมิทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านการปฏิบัติตามมาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารทางการพยาบาล ดังนี้

2.1.1 ผู้บริหารระดับสูงควรสนับสนุน ชื่นชมและให้กำลังใจแก่หัวหน้างาน ให้สามารถคงไว้และพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้ดียิ่งขึ้น โดยเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีบางข้อในด้านการเสริมสร้างแรงบันดาลใจมีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นหัวหน้างานควรหาเทคนิคและวิธีการต่างๆ ในการทำให้พยาบาลวิชาชีพเกิดความกระตือรือร้น อุทิศตนในการทำงาน เกิดความผูกพันต่อองค์กร มีค่านิยมที่ดีในการปฏิบัติงาน มองเห็นคุณค่าในตนเอง และรู้สึกว่าการงานของตนมีความหมายและสำคัญมากยิ่งขึ้น โดย

- มอบหมายงานหรือโครงการที่สำคัญแก่พยาบาลวิชาชีพ โดยคำนึงถึงความรู้ ทักษะและความชำนาญของแต่ละคน และคอยเป็นที่ปรึกษาและให้การสนับสนุนแก่พยาบาลวิชาชีพตามความเหมาะสม

- จัดกิจกรรมให้พยาบาลวิชาชีพแต่ละคนนำโครงการที่รับผิดชอบมาร่วมจัดการความรู้ (Knowledge management) ในแต่ละเรื่องร่วมกันในหน่วยงาน

- มีการจัดกิจกรรมสัมพันธ์ในหน่วยงาน เช่น วันเกิดของบุคลากรในหน่วยงาน เทศกาลสำคัญต่างๆ

- หัวหน้างานแสดงออกถึงความเอื้ออาทร ความเอาใจใส่ กระตุ้น และส่งเสริมทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

- จัดให้มีการเลือก The Star แก่ผู้ปฏิบัติงานดีเด่นประจำเดือน เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจและมีกำลังใจในการทำงาน

2.1.2 หัวหน้างานควรมีการกระตุ้นให้พยาบาลวิชาชีพมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการปฏิบัติกิจกรรมการประกันคุณภาพการพยาบาล ซึ่งอาจแต่งตั้งให้พยาบาลวิชาชีพแต่ละคนเป็นคณะทำงานของแต่ละมาตรฐานเพื่อให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมตั้งแต่การกำหนดมาตรฐานการนำไปปฏิบัติร่วมกัน การเก็บรวบรวมข้อมูลและนำมาคิดวิเคราะห์ และร่วมกันหาแนวทางแก้ไข ปัญหาและพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการพยาบาลให้ดียิ่งขึ้นไป โดยหัวหน้างานต้องคอยดูแลเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ และต้องค้นหาว่าพยาบาลวิชาชีพแต่ละคนต้องการความช่วยเหลือหรือสนับสนุนอะไรบ้าง และตอบสนองความต้องการของแต่ละบุคคลตามความเหมาะสม

2.1.3 หัวหน้างานจัดให้พยาบาลวิชาชีพมีการประเมินตนเองเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมการประกันคุณภาพการพยาบาล รวมทั้งมีการนิเทศงาน การเยี่ยมสำรวจเพื่อสะท้อนผลการประเมินตนเองของพยาบาลวิชาชีพ โดยให้พยาบาลวิชาชีพมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ข้อมูล นำผลที่ได้มาพูดคุย กระตุ้นให้รู้จักการวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหา นำมาปฏิบัติและติดตามประเมินผล และนำมาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องต่อไป จะทำให้เกิดความผูกพันระหว่างหัวหน้างานและพยาบาลวิชาชีพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งรับรู้ปัญหาและหาทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน

2.1.4 หัวหน้างานต้องแสดงถึงวิสัยทัศน์และเป้าหมายที่ชัดเจนแก่พยาบาลวิชาชีพและเพื่อนร่วมงาน ความชัดเจนทำให้การทำงานของพยาบาลวิชาชีพเป็นไปอย่างมีความหมายเกิดแรงจูงใจและพัฒนาความต้องการในระดับที่สูงขึ้น การทำเป้าหมายให้ชัดเจนต้องสร้างความเข้าใจอย่างชัดเจนและทั่วถึงแก่ผู้ปฏิบัติงาน อาจต้องมีการสื่อสารซ้ำๆ ในทุกโอกาสด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น กล่าวในที่ประชุม การแจกเอกสารแผ่นพับ การติดป้ายประชาสัมพันธ์

2.1.5 จากผลการวิจัยพบว่าพยาบาลวิชาชีพได้รับการอบรมเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการพยาบาลทั้งในและนอกหน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 55.9 ดังนั้นหัวหน้างานและผู้บริหารควรส่งเสริมให้พยาบาลวิชาชีพทุกคนได้รับการอบรมเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการพยาบาลอย่างต่อเนื่องอย่างน้อยเป็นเวลา 5 วันหรือมากกว่าโดยพิจารณาจากความรู้ ความสามารถพื้นฐานของแต่ละบุคคล เพื่อพัฒนาทักษะ แนวคิด และวิธีการที่ถูกต้องในการปฏิบัติกิจกรรมการประกันคุณภาพการพยาบาล

2.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.2.1 ศึกษาปัจจัยอื่นๆที่สามารถพยากรณ์การปฏิบัติกิจกรรมการประกันคุณภาพการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ เช่น ภาระงานของพยาบาลวิชาชีพ บรรยากาศองค์กร ประสิทธิภาพในการทำคุณภาพ กระบวนการบริหารงานของหัวหน้างาน

2.2.2 ศึกษาปัญหา อุปสรรค และหารูปแบบที่เหมาะสม ในการปฏิบัติกิจกรรมการประกันคุณภาพการพยาบาล เพื่อหาปัจจัยที่สามารถจะพยากรณ์การปฏิบัติกิจกรรมการประกันคุณภาพการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพและทำให้พยาบาลวิชาชีพมีการปฏิบัติกิจกรรมการประกันคุณภาพการพยาบาลเพิ่มมากขึ้น

2.2.3 จากการวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่มีประสิทธิภาพการทำงาน 1 ปีขึ้นไป ซึ่งในกลุ่มที่มีประสิทธิภาพการทำงาน 1 – 3 ปี เป็นกลุ่มพยาบาลที่เพิ่งเริ่มเรียนรู้ใหม่ ในผลการวิจัย พบว่าพยาบาลวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพการทำงาน ระหว่าง 1 - 5 ปี มีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30.3 ทำให้ผลการวิจัยในการปฏิบัติกิจกรรมการประกันคุณภาพการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพอยู่ในระดับปานกลางได้ ดังนั้นในการศึกษาการปฏิบัติกิจกรรมการประกันคุณภาพการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ ครั้งต่อไปควรศึกษาในพยาบาลวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพการทำงานตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป

2.2.4 ข้อจำกัดของงานวิจัยนี้ คือ ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างจบระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 97.9 จึงเป็นไปได้ว่าข้อมูลมีการกระจายไม่เพียงพอที่จะแยกให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการปฏิบัติกิจกรรมการประกันคุณภาพการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชนจังหวัดชัยภูมิได้ ทำให้ทั้งสองตัวแปรไม่มีความสัมพันธ์กัน